

NATIONELLA DATASKYDDMYNDIGHETER SOM LAGPRÖVARE AV EU-RÄTTEN

En analys av EU-domstolens dom i mål C-362/14, Schrems
(Safe harbor-målet)

av Jane Reichel

1. Inledning

Den 6 oktober 2015 avgjorde EU-domstolen ett uppmärksammat mål rörande *safe harbor*-avtalet med USA, där domstolen fann att det beslut varigenom EU-kommissionen ingått ett avtal med USA om förutsättningarna för att överföra personuppgifter från EU till USA var ogiltigt.¹ Avgörandet utgjorde ett svar på en begäran om förhandsavgörande från Irländska High Court, dit den österrikiska studenten och internetaktivisten Maximilian Schrems hade överklagat ett beslut från den irländska Data Protection Commissioner, dataskyddsombudsmannen, att inte utreda ett klagomål från Schrems avseende Facebook Ireland. Enligt det avtal som europeiska Facebook-användare ingår med Facebook Irland för att kunna använda tjänsten, överförs uppgifter om användarna helt eller delvis till servrar i USA och lagras där. Schrems menade att hans och andra facebook-användares uppgifter inte var skyddade på dessa servrar, eftersom amerikansk rätt och praxis inte garanterade något reellt skydd mot statlig övervakning. Att så är fallet framgick enligt Schrems av Edward Snowdens avslöjanden i maj 2013 om den verksamhet som bedrivs av amerikanska underrättelseorgan, särskilt National Security Agency.

EU-domstolens beslut att ogiltigförklara beslutet om Safe-harbor avtalet har väckt stor uppmärksamhet i media och kan få stora konsekvenser för data-trafiken mellan EU och USA. Farhågor om såväl brister i skyddet mot kränkningar av den personliga integriteten på nätet har framförts, liksom att EU:s långtgående regelverk för dataskydd riskerar att hämma ett fritt informationsflöde, handel och forskning. I denna analys ska fokus läggas på en annan del av domen, den som berör den funktion som EU-domstolen genom en tolkning av rättighetsstadgan, funktionsfördraget och dataskyddsdirektivet tilldelar de särskilda tillsynsmyndigheter som på nationell nivå ska övervaka att den

¹ Mål C-362/14, Maximilian Schrems mot Data Protection Commissioner, ännu inte publicerat.

grundläggande rätten till dataskydd upprätthålls.² EU-domstolen uttalade i domen att i myndigheternas uppgift att säkerställa att EU:s dataskydd upprätthålls innefattar att myndigheten alltid ska kunna göra en fullständigt oberoende utredning av huruvida en överföring av personuppgifter till tredje land har varit rättsenlig, dvs. även om kommissionen i en EU-rättsakt beslutat om förutsättningarna för överföringen. Tillsynsmyndigheterna ska således kunna ifrågasätta giltigheten av EU:s rättsakter. Det följer dock av EU-rättens konstitutionella grundstruktur att enbart EU-domstolen kan pröva giltigheten av EU-rättsakter, samt att enbart nationella domstolar kan initiera en sådan prövning från nationell nivå, genom en begäran om förhandsavgörande. För att myndigheterna ska kunna fullfölja sina uppgifter förutsätts därför, enligt EU-domstolen, att den nationella rätten garanterar myndigheterna en självständig befogenhet att föra upp frågor till nationella domstolar.

Frågan om de nationella tillsynsmyndigheternas roll som lagprövare anknuter till två artiklar som relativt nyligen publicerats i Förvaltningsrättslig tidskrift, min egen och Anna-Sara Linds artikel om dataskyddsförvaltning i EU,³ liksom Henrik Wenanders artikel om den svenska förvaltningens lagprövning.⁴ Frågan som ställs här är hur EU-domstolens nya avgörande påverkar rättsläget i Sverige.

2. Målets rättsfrågor och dess lösningar

Som framgått ovan ogiltigförklarade EU-domstolen i målet det beslut varigenom kommissionen hade ingått ett avtal med USA om safe harbor principer för dataöverföring mellan EU och USA.⁵ Enligt artikel 25 i dataskyddsdirektivet får personuppgifter överföras till tredje land enbart om landet i fråga säkerställer en adekvat skyddsnivå. Enligt punkten 6 i samma artikel kan kommissionen genom beslut konstatera att ett land upprätthåller en sådan nivå, såsom i det här aktuella beslutet. Redan efter Snowdens avslöjanden

² Artikel 8.3 EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (rättighetsstadgan), artikel 16.2 fördraget om EU:s funktionssätt (funktionsfördraget) och artikel 28.1 Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet).

³ Den svenska förvaltningsmodellen som en del av en integrerad europeisk förvaltning – en fallstudie om dataskyddsförvaltning, FT 2014, s. 503–525.

⁴ Förvaltningens lagprövning, FT 2015, s. 421–458.

⁵ Kommissionens beslut 2000/520/EG av den 26 juli 2000 enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om huruvida ett adekvat skydd säkerställs genom de principer om integritetskydd (Safe Harbor Privacy Principles) i kombination med frågor och svar som Förenta staternas handelsministerium utfärdar.

hade frågan uppkommit om safe harbor-avtalet kunde anses garantera skyddet för personuppgifter i USA⁶ och vid den irländska High Courts prövning av Schrems överklagande ställdes frågan på sin spets. Enligt High Court uppfyllde safe harbor-beslutet inte de krav som följer av såväl artiklarna 7 och 8 i rättighetsstadgan, om rätt till privatliv och rätt till skydd för personuppgifter, som av de principer som domstolen angav i sin dom *Digital Rights Ireland*.⁷ I sin begäran om förhandsavgörande ställde High Court därför två frågor till EU-domstolen;

- ”1) Är den ombudsman som ansvarar för att tillämpa dataskyddslagstiftningen, när ombudsmannen ska pröva en anmälan rörande överföring av personuppgifter till ett tredjeland (i det aktuella fallet till Förenta staterna) vars rätt och praxis enligt klaganden inte garanterar ett adekvat skydd för den berörda personen, helt bunden av det konstaterande från unionens sida med motsatt innebörd som återfinns i beslut 2000/520, mot bakgrund av artiklarna 7, 8 och 47 i stadgan och trots bestämmelserna i artikel 25.6 i direktiv 95/46?
- 2) Om så inte är fallet, får eller ska ombudsmannen göra en egen utredning och undersöka hur de faktiska omständigheterna har utvecklats sedan beslut 2000/520 först offentliggjordes?”

EU-domstolen svarade inte bara på dessa frågor, utan tog även ställning till frågan om giltigheten av safe harbor-beslutet som sådant – och fann som sagt att det var ogiltigt. Här är det dock den första frågan som är av intresse. Är den nationella tillsynsmyndigheten bunden av kommissionens bedömning i ett beslut som det i safe harbor-beslutet, eller kan myndigheten göra en egen bedömning? Som konstateras inledningsvis fann EU-domstolen att myndigheterna inte bara får utan även ska göra en egen bedömning. Även Generaladvokat Bot kom fram till samma slut i sitt yttrande.⁸

EU-domstolen inledde med att erinra om att bestämmelserna i dataskyddsdirektivet ska tolkas mot bakgrund av de grundläggande (materiella) rättigheter som garanteras i rättighetsstadgan,⁹ samt att de nationella tillsynsmyndigheternas befogenhet enligt såväl artikel 8 rättighetsstadgan, artikel 16 funktionsfördraget som artikel 28 dataskyddsdirektivet är att med fullständigt

⁶ Kommissionen antog i november 2013 ett meddelande till Europaparlamentet och rådet benämnt ”Återskapande av förtroendet för dataflöden mellan EU och Förenta staterna”, tillsammans med en rapport ”slutsatserna från EU-ordförandena i ad hoc-arbetsgruppen EU/USA för dataskydd”.

⁷ Mål C-362/14 Schrems, punkt 34, och C-293/12 och C-594/12, *Digital Rights Ireland*, EU:C:2014:238.

⁸ Generaladvokats Bots yttrande i mål C-362/14, Schrems, EU:C:2015:627.

⁹ Mål C-362/14 Schrems, punkt 38.

oberoende övervaka efterlevnaden av EU:s regelverk om dataskydd.¹⁰ Detta innefattar att myndigheterna ska göra säkerställa att ”en riktig avvägning mellan den grundläggande rätten till privatliv, å ena sidan, och de intressen som avser ett fritt flöde av personuppgifter, å andra sidan”.¹¹ Visserligen kan de nationella myndigheterna inte vidta åtgärder som strider mot ett sådant kommissionsbeslut som det i målet aktuella, då EU:s rättsakter ska presumeras vara lagenliga och ha rättsverkan så länge de inte har återkallats, eller förklarats vara ogiltiga av EU-domstolen.¹² Enligt den hävdvunna Foto-frost-principen har nationella domstolar rätt att undersöka giltigheten av en EU-rättsakt, men de har inte befogenhet att själva ogiltigförklara en sådan rättsakt. Än mindre har de nationella tillsynsmyndigheterna rätt att själva ogiltigförklara EU-rättsakter.¹³ Mot denna bakgrund konstaterar EU-domstolen att det ankommer på nationella tillsynsmyndigheter att med vederbörlig omsorg utreda enskilda personers framställningar om att deras grundläggande rätt till dataskydd inte har upprätthållits vid överförande av uppgifter till tredje land som omfattas av ett kommissionsbeslut som det i målet aktuella.¹⁴ Anser myndigheten att det inte finns fog för den enskildas framställan, kan myndigheten av avslå framställan varvid den enskilde kan överklaga beslutet till domstol i enlighet med artikel 28.3 andra stycket i dataskyddsdirektivet och artikel 47 i rättighetsstadgan.¹⁵ Däremot, om myndigheten anser att rättsenligheten av kommissionsbeslutet kan ifrågasättas, måste den nationella domstolen kunna föra upp frågan till nationell domstol.¹⁶

”Om den nationella tillsynsmyndigheten däremot anser att det finns fog för de invändningar som framförts av den person som inkommit med en begäran till myndigheten om skydd för vederbörandes fri- och rättigheter med avseende på behandlingen av personuppgifter, måste myndigheten, i enlighet med artikel 28.3 första stycket tredje strecksatsen i direktiv 95/46, särskild jämförd med artikel 8.3 i stadgan, ha befogenhet att inleda rättsliga förfaranden. Det ankommer härvidlag på den nationella lagstiftaren att föreskriva rättsmedel som gör det möjligt för den nationella tillsynsmyndigheten att vid nationella domstolar göra gällande de invändningar som den anser att det finns fog för, så att nationella domstolar, för det fall att de delar myndighetens tvivel angående kommissionsbeslu-

¹⁰ A a, punkt 38.

¹¹ A a, punkt 40. Även Generaladvokat Bot kommer fram till samma slutsats. Generaladvokaten gör en jämförelse med mål C-411/10 och C-493/10, N.S mot Secretary of State for the Home Department, m.fl., EU:C:2011:865, där brittiska myndigheter ansågs ha fog för att, i strid mot gällande EU-rätt, inte skicka tillbaka asylsökanden till Grekland, eftersom deras grundläggande rättigheter inte kunde garanteras, p. 104.

¹² A a, punkt 52.

¹³ A a, punkt 62 och mål 314/85 Foto-Frost, EU:C:1987:452, punkterna 15–20.

¹⁴ Mål C-362/14 Schrems, punkt 63.

¹⁵ A a, punkt 64.

¹⁶ A a, punkt 65.

tet giltighet, kan hänskjuta en begäran om förhandsavgörande för att pröva detta besluts giltighet.”

Det följer således av tillsynsmyndigheternas självständighet, som garanteras i såväl rättighetsstadgan och dataskyddsdirektivet, att de ska ha befogenheter att inleda rättsliga förfaranden för att säkerställa att enskildas rätt till dataskydd. Eftersom det enbart är domstolar som från nationell nivå kan initiera en prövning av EU-rättsakter giltighet, genom att en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen, måste tillsynsmyndigheterna kunna ta sig till domstol på egen hand.

Vad gäller den andra frågan som EU-domstolen tog ställning till, safe harbor-avtalets giltighet, kan konstateras att det fanns två faktorer i den amerikanska lagstiftningen som EU-domstolen fann oförenliga med europeiska dataskyddsprinciper, och som därmed innebar att en adekvat skyddsnivå inte kunde anses föreligga. Den första var att amerikansk lagstiftning inte ställde upp tillräckligt precisa kriterier för när och under vilka omständigheter som amerikanska myndigheter hade rätt att ta del av uppgifter som lagrades av företag. EU-domstolen konstaterade något lakoniskt:¹⁷

”I synnerhet måste en lagstiftning som tillåter myndigheterna generell åtkomst till innehållet i elektroniska kommunikationer anses kränka det väsentliga innehållet i den grundläggande rätten till respekt för privatlivet, som garanteras i artikel 7 i stadgan.”

Den andra faktorn av avgörande betydelse var att amerikansk lagstiftning inte uppställde någon rätt till domstolsprövning för de enskilda som kan ha fått sin rätt till dataskydd kränkt. En lagstiftning som inte tillhandahåller ”någon möjlighet för enskilda att använda rättsmedel för att erhålla tillgång till, rätta eller radera uppgifter som rör dem, respekterar inte det väsentliga innehållet i den grundläggande rätten till effektivt domstolsskydd, vilken är stadfäst i artikel 47 i stadgan”.¹⁸ EU-domstolen fann således att safe harbor-beslutet var ogiltigt, utan att ens gå in på de principer som faktiskt omfattades av beslutet.¹⁹ Problemet låg redan i den amerikanska lagstiftningen i övrigt.

3. Analys

Frågan om nationella myndigheters skyldigheter att genomföra EU-rätten har varit källa för en del bryderier genom åren. Nationella myndigheter tillhör

¹⁷ A a, punkt 94.

¹⁸ A a, punkt 95.

¹⁹ A a, punkt 98.

den verkställande makten i sitt land och är i denna egenskap underställd och står i lydndsförhållande till den nationella regeringen.²⁰ Samtidigt följer det av EU:s princip om lojalt samarbete, såsom den tolkats av EU-domstolen, att samtliga organ inom staten är skyldiga att vidta alla åtgärder för att se till att EU:s mål kan uppnås, samt att avstå från sådant som kan äventyra det samma.²¹ Myndigheter kan således komma att befinna sig i en spänningsförhållande mellan lojalitetsplikten mot den egna regeringen och mot EU.

Första gången frågan om myndigheters skyldighet att ge effekt åt EU-rättsliga regler genom att åsidosätta nationell rätt prövades var i *Costanzo* från år 1988. Frågan i målet var om en enskild var tvungen att vända sig till en nationell domstol för att kunna åberopa en rättsregel med direkt effekt, eller om kravet kunde framställas redan i förhållande till Milano kommun, som var det organ som hade att handlägga det aktuella ärendet. EU-domstolen konstaterade att det skulle vara alltför tidskrävande och ineffektivt att kräva att enskilda måste väcka talan i domstol först, istället borde den enskilde kunna framställa sin begäran direkt till kommunen.²² Även om det ur svenskt perspektiv inte är särskilt uppseendeväckande att myndigheter kan ha en roll att kritiskt granska den gällande rätten och även sätta åt sidan rättsregler som strider mot hierarkiskt överställda rättskällor, så orsakade målet en viss uppståndelse när det kom.²³

Ytterligare ett steg togs i rättsfallet *Conorzio Industrie Fiammiferi (CIF)* från år 2003.²⁴ Här konstaterade EU-domstolen att en nationell myndighet, i målet en italiensk konkurrensmyndighet, var skyldiga att på eget initiativ tillämpa EU-rättsliga konkurrensregler i stället för de italienska, när den italienska lagstiftningen tillät att företag agerade i strid med EU-rätten. För italienska företag som var verksamma på den aktuella marknaden innebar det att de riskerade att drabbas av sanktioner, trots att de följde nationell lag. EU-domstolen formulerade sig i allmänna termer och menade att samtliga statliga organ har en skyldighet att underlåta att tillämpa alla former av lagbestämmelser som strider mot EU-rätten, samt en skyldighet att vidta samtliga åtgärder som är nödvändiga för att underlätta att unionsrättens fulla verkan säkerställs.²⁵ EU-domstolen mildrade kravet något genom att lägga till att detta

²⁰ I svensk rätt regleras frågan i 12:1 regeringsformen.

²¹ Artikel 4.3 fördraget om den Europeiska unionen. Se till exempel 80/86 brottmål mot Kolpinghuis, EU:C:1987:431, grund 12 och 66/86 Ahmed Saeed Flugreisen mot Centrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs, EU:C:1989:140, grund 49.

²² Se mål 103/88 *Costanzo* mot Milano kommun EU:C:1989:256, punkt 31.

²³ Wenander, not 3, s. 438, med hänvisning till Sacha Prechal (se not 84 i artikeln).

²⁴ Se mål C-198/01 *Conorzio Industrie Fiammiferi (CIF)* mot Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato EU:C:2003:430.

²⁵ A a., punkt 49.

först kunde bli aktuellt efter att konkurrensmyndigheten fattat ett beslut om att inte längre tillämpa nationell lag.²⁶

I det här aktuella målet, *Schrems*, åläggs de nationella myndigheterna en annan slags uppgift, en skyldighet att kontrollera att EU-rätten själv inte bryter mot sina egna regler till skydd för grundläggande rättigheter och i fall så sker, vidta åtgärder för att säkerställa att den enskildes rätt kan garanteras. Även om myndigheterna inte ges befogenhet att själva åsidosätta EU-rättsliga regler, så jämföras de nationella tillsynsmyndigheternas ansvar med domstolarnas, dvs. en skyldighet att initiera lagprövning av EU-rätten, för att åter använda den svenska terminologin. Som Wenander konstaterar är den svenska regleringen av myndigheters lagprövning internationellt sätt mycket ovanlig. Även inom Sverige har prövningen inte sällan kritiserats såsom varande principiellt felaktig utifrån ett konstitutionellt perspektiv, liksom för att riskera att medföra oreda i rättstillämpningen.²⁷ Det verkar dock som att EU-domstolen ser fördelar med systemet. Vare sig EU-domstolen eller generaladvokat Bot gör dock någon egentlig analys av vad denna nya ställning kan tänkas innebära för de nationella myndigheternas ställning.

En viktig skillnad mellan myndigheter och domstolar kvarstår dock i det att enbart domstolar enligt artikel 267 funktionsfördraget kan begära förhandsavgörande. Därmed blir det nödvändigt att ställa krav på nationell lagstiftning att tillhandahålla mekanismer för att tillsynsmyndigheterna själva ska kunna föra upp målet till domstol, för det fall myndigheten finner att giltigheten av en EU-rättsakt kan sättas i fråga. Ur ett nationellt förvaltningsprocessuellt perspektiv blir dock kravet något udda. Tillsynsmyndigheten ska kunna anhängiggöra en talan inför domstol i syfte att få prövat huruvida myndighetens tolkning av en EU-rättsakt är korrekt, dvs. att giltigheten av rättsakten kan sättas i fråga. Om domstolen delar myndighetens syn, ska denne inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Det förekommer på flera håll inom förvaltningsrätten att en myndighet inte själv kan fatta beslut en fråga, utan ska ansöka hos en domstol för att få saken prövad. Det är i allmänhet fråga om särskilt ingripande beslut i förhållande till enskilda, såsom exempelvis tvångsvård. Även Datainspektionen måste ansöka till förvaltningsrätten om att få personuppgifter som har behandlats på ett olagligt

²⁶ A a., punkt 55. I den efterföljande punkten konstaterade dock EU-domstolen att om nationell lagstiftning begränsar sig till att uppmuntra eller underlätta självständiga konkurrenshämmande förfaranden från företagen omfattas dessa av tillämpningsområdet för då gällande artiklarna 81 EG och 82 EG, och sanktionsåtgärder kan vidtas mot företagen även för förfaranden som tidsmässigt ligger före beslutet att inte tillämpa denna lagstiftning.

²⁷ Wenander, ovan not 3, s. 422, med hänvisning till Iain Cameron, Joakim Nergelius och Bertil Bengtsson.

sätt utplånade.²⁸ Det här är dock en situation av en helt annan karaktär. Frågan som tillsynsmyndigheten vill anhängiggöra hos domstolen kan tänkas vara av konstitutionell stor vikt, men innebär antagligen inte att någon ingripande åtgärd mot någon enskild ska prövas. Det är inte för att skydda den enskildes rättssäkerhet från myndighetsingripanden som domstolsprövningen behövs, utan för att tillfredsställa EU:s konstitutionella krav på att mekanismen för förhandsavgörande ska utgöra en dialog mellan domstolar och inget annat.

Vad innebär då EU-domstolens avgörande för rättsläget i Sverige? För det första kan konstateras att avgörandet enbart gäller tillsynsmyndigheter inom just dataskyddsområdet, som har en särskild ställning inom EU-rätten genom att deras oberoende skyddas i EU:s primärrätt. Möjligheten att fenomenet på sikt kan spridas till andra rättsområden kan dock inte uteslutas. Nationella myndigheter har ju en generell plikt att säkerställa EU-rättens korrekta och enhetliga genomslag, och är det så att en EU-rättsakt av lägre dignitet strider mot överordnad EU-rätt bör detta kunna uppmärksammas. Det är ju trots allt i medlemsstaterna som EU-rätten tillämpas och det är följaktligen här som frågor av denna karaktär kan komma att ställas på sin spets.

I debatten har framförts att det finns en risk att enhetligheten inom rättsområdet går förlorad när kommissionens beslut upphävts och varje tillsynsmyndighet har att göra en egen bedömning. Å andra sidan har det starka nätverk för tillsynsmyndigheter som beskrivs i min och Anna-Sara Linds ovan nämnda artikel redan vidtagit åtgärder för en gemensam hållning i frågan. Den 16 oktober 2015, enbart tio dagar efter EU-domstolens avgörande, kom Artikel 29-arbetsgruppen, det nätverk för tillsynsmyndigheter som förutsätts i dataskyddsdirektivet, med ett yttrande om hur situationen skulle hanteras.²⁹ Arbetsgruppen konstaterade att alla överföringar på grundval av safe harbor-beslutet nu var att anses som är olagliga, och att man förutsatte att alla politiska ansträngningar skulle göras för att lösa problemet. Fram till dess uppmanades europeiska personuppgiftsansvariga att se till att kunna grunda överföranden på en annan rättslig grund, såsom standardavtalsklausuler eller uttryckliga informerade samtycken från de registrerade.³⁰ Arbetsgruppen

²⁸ 47 § personuppgiftslagen (1998:204).

²⁹ Article 29 Working Party, Statement on the implementation of the judgement of the Court of Justice of the European Union of 6 October 2015 in the Maximilian Schrems v Data Protection Commissioner case (C-362-14), tillgängligt på http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/index_en.htm.

³⁰ För att ett informerat samtycke ska vara giltigt krävs enligt Artikel 29-arbetsgruppen att den registrerade informeras särskilt om att uppgifterna ska överföras till just USA: "Notably, in view of the CJEU's ruling, for this 'consent to transfer' to be adequately informed, the information must make clear that the recipient country does not offer adequate protection of personal data."

angav vidare att man avsåg att avvakta fram till i slutet på januari 2016, då tillsynsmyndigheterna skulle vidta alla lämpliga åtgärder för att kontrollera att EU:s dataskyddsregler efterföljs, inklusive att initiera gemensamma och koordinerade tillsynsaktioner. Av detta synes framgå att tillsynsmyndigheterna har uppfattat EU-domstolens signal om deras viktiga funktion för upprätthållandet av dataskydd inom EU. Den 2 februari 2016 offentliggjorde kommissionen att en överenskommelse hade träffats med USA, ”the EU-US Privacy Shield”. USA har gett EU en försäkran om att deras lagstiftning om tillgång till uppgifter ska stramas upp, samt att nya mekanismer för överprövning ska tillskapas.³¹

Såsom som också diskuteras i ovannämnda FT-artikel kommer tillsynsmyndigheternas ställning stärkas ytterligare med den nya uppgiftsskyddsförordning som förhandlades fram i december 2015, bl.a. genom nya mekanismer för samarbete, gemensamma och samordnade aktioner och en ny mekanism för enhetlighet.³² Befogenheten att fungera som lagprövare av EU-rättsakter kan ses som ytterligare ett tillskott i verktygslådan som nu tilldelas tillsynsmyndigheterna. Enligt min uppfattning är denna konsekvens av EU-rättens dom den mest betydelsefulla; EU:s och medlemsstaternas dataskyddsförvaltning utgör redan idag en starkt integrerad sektor av EU:s förvaltnings-samarbete som genom kommande lagstiftning och praxis blir än starkare. De konstitutionella och förvaltningspolitiska konsekvenserna av detta synes inte ha analyserats särskilt noga inför denna utveckling och frågan är hur fristående och oberoende det är rimligt att ett gränsöverskridande förvaltningssamarbete kan vara.³³ Frågan kan naturligtvis ställas om verktyget kommer att få någon större praktisk betydelse. Det kan inte förväntas att tillsynsmyndigheter kommer att behöva ta ställning till giltigheten i EU-rättsakter särskilt ofta. Man kan dock lägga märke till att NGO:n Digital Rights Ireland, som med framgång drev ett mål till EU-domstolen om att ogiltigförklara datalagringsdirektivet,³⁴ intervenerade på Maximilian Schrems sida. Om denna och andra NGO:er, representanter för civilsamhället och internetaktivister fortsätter att driva denna typ av mål kan det inte uteslutas att frågan dyker upp igen. EU:s dataskydd har visat sig vara ett rättsområde där det rör på sig.

³¹ Se kommissionens pressmeddelande http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-216_en.htm.

³² Reichel & Lind, ovan not 2, särskilt s. 511 ff. och Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (General Data Protection Regulation) Interinstitutional File: 2012/0011 (COD), 15 December, 2015.

³³ Här hänvisas till diskussionen som förs i Reichel och Lind, ovan not 2, särskilt avsnitt 4.

³⁴ Mål C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd mot Minister for Communications, Marine and Natural Resources, m.fl., EU:C:2014:238.

